

Nr 276.

Av fröken **Wetterström** och herr **Bergstrand**, om pension åt förre mästerlotsen *G. C. Elfving*s efterlämnade maka *Emma Sofia Elfving*.

F. d. mästerlotsen vid Norrköpings lotsplats *G. C. Elfving* avled den 4 januari 1948. *Elfving*, som var född den 23 mars 1865, hade avgått från sin tjänst med pension den 31 augusti 1925. Han hade antagits i lotsverkets tjänst den 14 juli 1887 och hade erhållit ordinarie befattning såsom lots den 14 november 1901. I denna egenskap hade han senast åtnjutit — förutom andel i lotspenningar — avlöning enligt lönegrad A 4 i löneplanen för ordinarie befattningshavare vid lots- och fyrstaten (kungörelsen den 12 juni 1925, nr 244). Vid sin död efterlämnade *Elfving* hustru i andra giftet, *Emma Sofia Elfving*, som är född den 1 oktober 1881.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 januari 1948 hemställde *Elfving*s efterlämnade maka, under förmälan att hon författningsenligt icke ägde rätt till familjepension efter sin make, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för beredande åt henne av dylik pension.

Genom beslut den 18 februari 1949 fann Kungl. Maj:t ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Av handlingarna i ärendet framgår bland annat följande.

I sin ovannämnda framställning till Kungl. Maj:t återopade sökanden ett meddelande från lotsverkets enskilda pensionskassa enligt vilket sökandens avlidne make genom delägarskap i kassan dels den 28 november år 1889 och dels den 28 september 1895 berett sin hustru i första giftet rätt till viss änkepension samt att avgifterna för dessa delägarskap i vederbörlig ordning erlagts under respektive 20 och 15 år med tillhoppa 1 072 kronor 80 öre. *Elfving*s första hustru hade avlidit år 1919 och år 1921 hade han ingått nytt äktenskap med sökanden.

Sökanden framhöll, att enligt vad hennes avlidne make i livstiden uppgivit, hade han vid år 1921 hos lotsverkets enskilda pensionskassa gjord förfrågan erhållit det beskedet, att med hänsyn till hans höga ålder — 56 år — vid ingåendet av andra äktenskapet något delägarskap i kassan, som berättigade henne till pension, ej kunde vinnas. Från pensionskassan hade emellertid sedermera upplysts, att något hinder för dylikt delägarskap icke förelegat. Enligt sökandens mening måste det förhållandet att

hennes avlidne make under den relativt korta tid — fyra år — som vid ingången av dennes andra äktenskap återstod till hans avgång från befattningen vid lotsverket, icke erlade de avgifter till kassan, som erfordrats för att tillförsäkra sökanden rätt till änkepension, helt tillskrivas de av pensionskassan lämnade, missledande uppgifterna.

I betraktande av vad sålunda anförts och med hänsyn till den långa tid, som äktenskapet varat, makens delägarskap i pensionskassan sedan 1889 och hans långa statstjänst ansåg sökanden det knappast skäligt att bli helt utan familjepension. På grund av sin ålder och sjuklighet kunde sökanden, som uppskattade sina tillgångar till cirka 25 000 kronor, icke genom förvärvsarbete bidra till sin försörjning.

Lotsstyrelsen avgav utlåtande i ärendet den 11 februari 1948. Styrelsen hänvisade därvid allenast till ovannämnda, i sökandens framställning åberopade meddelande från lotsverkets enskilda pensionskassa.

Statskontoret avgav utlåtande i ärendet den 20 april 1948. Ämbetsverket framhöll, att mästerlotsen Elfving berett sin första hustru rätt till änkepension i lotsverkets enskilda pensionskassa och därvid i vederbörlig ordning inbetalat avgifter med tillhoppa 1 072 kronor 80 öre men att han, sedan hon avlidit 1919, icke vunnit förnyat delägarskap för sökanden. Statskontoret framhöll vidare, att Elfving under åren 1928—1948 uppburit s. k. änklingspension från kassan med tillhoppa 3 606 kronor 66 öre eller alltså med avsevärt högre belopp än som motsvarade inbetalda avgifter.

Statskontoret uttalade, att skäl saknades för att bereda sökanden pension av statsmedel, och avstyrkte bifall till framställningen.

Enligt vår mening kan det icke vara med rätt och billighet överensstämmande, att en änka efter en befattningshavare i statens tjänst skall förvägras pension under de omständigheter, som i förevarande fall äro för handen.

Enligt vad vi inhämtat är vederbörande innehavare av en bostadslägenhet, för vilken den årliga avgiften utgör 1 200 kronor. Avkastningen å sökandens sparkapital, vilket kapital för närvarande uppgår till allenast cirka 19 500 kronor, förslår således ej ens till denna utgift. Ej heller synes den omständigheten, att maken under sin livstid uppburit s. k. änklingspension med ett begränsat belopp, böra inverka på frågan om änkepension. Härtill kommer att sökandens make, därest han erhållit riktiga uppgifter från pensionskassan, hade kunnat vinna delaktighet i kassan för sökanden.

I anslutning till vad ovan anförts och då mästerlotsen Elfving hade en anställningstid av 38 år i statens tjänst torde fullgoda skäl föreligga för beviljande av en årlig pension av statsmedel åt änkefru Elfving. Vi anse oss även böra hänvisa till 1945 års riksdags beslut om pension åt förre

skogvaktaren E. H. R. Karlssons änka i anledning av en av herr Albert Forslund väckt motion (bankoutskottets utlåtande nr 27; riksdagens skrivelse nr 221).

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte medgiva, att f. d. mästerlotsen Gert Carl Elfving's efterlämnade maka Emma Sofia Elfving må räknat från och med månaden efter den, under vilken maken avled, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension, motsvarande det belopp, som skulle utgått till henne, därest hon författningsenligt varit berättigad till familjepension.

Stockholm den 26 januari 1951.

Karin Wetterström.

Paul Bergstrand.
